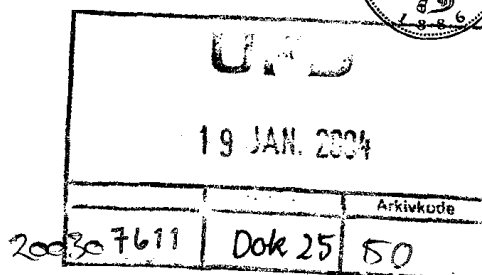

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep.

0032 Oslo

Deres ref.

Vår ref. 3070/2003 – 250.8

Oslo, 14. januar 2004

Høring. Ny lov om universiteter og høyskoler

Det vises til brev av 30.09.2003 fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

Legeforeningen har følgende kommentarer til forslagene i utredningen.

Generelt

Under behandlingen av stortingsmeldingen om kvalitetsreformen gikk Stortingets flertall inn for at de høyere statlige utdanningsinstitusjonene skulle være forvaltningsorgan med utvidete fullmakter, og med felles lovverk.

Vedtaket om felles lovverk ble fulgt opp av departementet ved oppnevning av Ryssdal-utvalget som fikk som mandat å utrede og komme med forslag til felles lov for statlige og private institusjoner. Utvalget ble samtidig bedt om å utrede og fremme forslag til lovregulering av ny tilknytningsform for statlige universiteter og høyskoler. Sistnevnte oppdrag er ikke forankret i Stortingets vedtak.

Legeforeningens kan ikke se at utvalget har dokumentert at universiteter og høyskoler i dag har problemer som krever radikale endringer i styringsstruktur eller tilknytningsform.

Flertallet i Ryssdal-utvalget foreslår blant annet endret tilknytningsform. Legeforeningen kan ikke se at utvalget begrunner hvorledes dette kan sette institusjonene bedre i stand til å oppfylle sine samfunnsforpliktelse.

Flertallet har etter vårt syn ikke tatt tilstrekkelig hensyn til endringene i universitets- og høyskoleloven som ble gjort gjeldende fra 01.01.2003. Disse endringene har gitt institusjonene betydelig autonomi og stor grad av frihet. Resultatet av disse omfattende endringene bør evalueres før nye store endringer gjennomføres.

Kvalitet

Legeforeningen vil bemerke at det avgjørende for organiseringen av universitetene og høyskolene må være at hovedfokus er på kvalitet og gode rammer for undervisning og forskning. Hovedfokus må ikke være økonomi. Omorganiseringer i sykehussektoren viser at for sterkt fokus på økonomien gjør at kvalitetshensynene kan bli skadelidende. Forskning og undervisning på dette nivået må være nasjonale anliggender, og det bør derfor være en åpen offentlig debatt om hvordan ressursene skal brukes.

Felles lovverk

Forslaget om et felles lovverk, med en felles del for statlige og private institusjoner og en spesiell del for de statlige/fristilte institusjonene, er etter Legeforeningens mening fornuftig. Legeforeningen mener at de private institusjonene må vurderes etter de samme faglige kriterier som de statlige institusjonene, og i størst mulig grad være underlagt de samme bestemmelser.

Tilknytningsform

Utvalgets flertall foreslår å omgjøre de statlige universitetene og høyskolene til selveiende institusjoner, som er en form for stiftelse med særlov. Utvalgets mindretall foreslår at de statlige institusjonene fortsetter som uavhengige forvaltningsorgan med lovfestede fullmakter.

Legeforeningen mener at høyere utdanning er et offentlig ansvar, og at staten og politiske myndigheter har et overordnet ansvar for sektoren. Dette ivaretas etter vårt syn best ved at de statlige universitetene og høyskolene fortsetter som forvaltningsorgan med lovfestede fullmakter. Institusjonene må ha akademisk frihet og være faglig uavhengige av staten, som i dag. Det er ikke kommet signaler fra institusjonene som tyder på at staten begrenser institusjonenes akademiske frihet. Tvert i mot vil staten etter Legeforeningens mening være en garantist for at institusjonene fortsatt skal ha akademisk frihet.

Hvis institusjonene omdannes til selveiende juridiske enheter, svekkes Stortingets ansvar for institusjonene. Gjennomføringen av en nasjonal reform som kvalitetsreformen ville ha vært umulig dersom institusjonene hadde vært selveiende institusjoner.

Legeforeningen er derfor uenig i flertallets forslag, og støtter mindretallets forslag om tilknytningsform. Legeforeningen vil i den forbindelse vise til vurderinger og utredninger fra Mjøsetutvalget, Hermansen-utvalget og Hernes-utvalget. Disse utredningene avviser stiftelse som en aktuell tilknytningsform for høyere utdanningsinstitusjoner.

Studentbetaling

Legeforeningen anser at utdanning bør være gratis, og mener at bestemmelser om studentbetaling bør nedfelles i lov. Prinsippet må formuleres så klart at det ikke oppstår tvil. Ryssdal-utvalget er delt også på dette punktet. Legeforeningen er uenig i flertallets forslag, som fremstår uklart. Forslaget kan fungere som en regulering av egenbetaling avhengig av graden av fullfinansiering. Legeforeningen støtter intensjonen bak mindretallets forslag, som fastslår at offentlige institusjoner bare kan ta studentbetaling for etter- og videreutdanningstilbud.

Utestenging og bortvisning

Ryssdalutvalget foreslår å beholde dagens bestemmelser vedrørende utestenging og bortvisning etc. Legeforeningen minner om at disse bestemmelsene var nye da någjeldende universitets- og høyskolelov ble vedtatt.

Et utvalg nedsatt av Det norske universitetsråd, under ledelse av professor Torstein Eckhoff, foreslo i 1992 en egen lov som hjemlet utestenging av studenter innen helsefag dersom studenten opptrådte på en måte som medførte fare for liv og helse hos pasienter. Loven kunne komme til anvendelse dersom studenten led av visse tilstander (alvorlig sinnslidelse eller alvorlig personlighetsforstyrrelse) eller hadde begått visse handlinger (alvorlige overgrep, gjentatt truende atferd, gjentatte brudd på taushetsplikten eller grovt misbruk av alkohol eller andre rusmidler). Det daværende lovutvalget (Bernt-utvalget) vurderte Eckhoff-utvalgets innstilling, og et flertall mente at slike bestemmelser burde tas inn i den nye universitets- og høyskoleloven.

Dagens lov hjemler utestenging og bortvisning på basis av en rekke forhold som dels ligger utenfor de forhold som ble vurdert i lovforarbeidene nevnt over. Blant annet er det tatt inn bestemmelser om vandelsattest, og utestenging på grunnlag av siktelse eller tiltale i straffesaker. Loven åpner også for utestenging på grunnlag av en generell skikkethetsvurdering. Kravene til avgjørelse, klagebehandling etc. er etter vårt syn utilstrekkelige.

Legeforeningen ser behovet for unntaksvis å kunne utestenge studenter fra visse helsefag, inkludert medisin, dersom studenten vil kunne være til fare for pasienters liv og helse. I slike tilfeller må hensynet til pasienten veie tyngre enn hensynet til studenten. Forhold som betinger langvarig utestenging bør være av tilsvarende alvorlighetsgrad som forhold som medfører tap av autorisasjon som helsepersonell, og det bør stilles tilsvarende strenge krav til saksbehandling og avgjørelsesprosessen i disse tilfellene.

Spørsmål om utestenging må etter vårt syn avgjøres av et organ med tilstrekkelig juridisk og medisinsk kompetanse representert (lagdommer og spesialist i psykiatri), subsidiært av institusjonens styre med 2/3 flertall på bakgrunn av innstilling fra slikt kompetent organ. Vedtak om utestenging må kunne påklages. Alle sider av vedtaket må kunne prøves for retten.

Til §6-6 Midlertidig ansettelse

Utvalget foreslår at loven skal hjemle bestemmelser om midlertidig tilsetting av ikke-kvalifisert søker. Slike bestemmelser er i dag hjemlet i tjenestemannsloven. Ved eventuell fristilling av institusjonene med overgang til annet regelverk (arbeidsmiljøloven) er utvalget opptatt av å beholde denne muligheten for midlertidig ansettelse.

Legeforeningen mener prinsipielt at slike bestemmelser skal hjemles i generelle lover og ikke i særlover, og foreningen vil derfor fraråde at den nye universitets- og høgskoleloven inneholder denne bestemmelsen. Dette hensynet bør ivaretas i oppfølgingen av arbeidslivslovsutvalgets innstilling.

Til flertallsforslagets §11-1, mindretallsforslagets § 9-1 Styret

Utvalgets flertall foreslår at de statlige høyere utdanningsinstitusjonene skal ledes av et styre på minst fem medlemmer. Styret skal ha eksternt flertall, og velger selv leder og nestleder blant sine eksterne medlemmer.

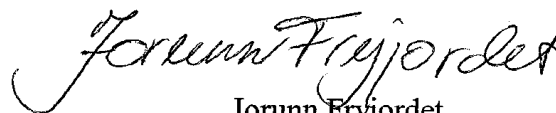
Legeforeningen er uenig i flertallets forslag til ledelsesmodell. Et styre med eksternt flertall vil etter Legeforeningens syn vanskelig kunne ha tilstrekkelig kjennskap til den faglige virksomheten, og vil derfor savne nødvendig innsikt for å kunne utøve faglig og strategisk ledelse. Et eksternt styre vil dessuten ha begrenset legitimitet hos institusjonens ansatte.

Legeforeningen mener at studentene skal ha minst to representanter i institusjonens styre.

Den norske lægeforenings sentralstyre

Etter fullmakt

Terje Vigen
Generalsekretær

Jorunn Fryjordet
Avdelingsdirektør

Saksbehandler: Audun Fredriksen